

სერგი ჭილაია

**სამშობლოსათვის თავდა-
ბის იდეა ქართულ საბჭოთა
პოეზიაში**

„სიცოცხლე ჩვენი, ჩემო ძმაო, არც დედისაა, არც მამისა, ქვეყნისა არის. ჯერ ქვეყანა, მერე დედა და მამა. მზე რომ ამოდის, გარსკვლავები მაშინ არ ჩანან“...

ილია ჭავჭავაძე

სოციალისტური სამშობლოს სიყვარულის, მისი დამოუკიდებლობისა და ღირსების დაცვის იდეა საბჭოთა ლიტერატურის მთავარი თემაა. და არა მარტო დღეს, არამედ ქართული ლიტერატურის განვითარების მთელ მანძილზე, დასაბამიდან დღემდის, ყველაზე სრულფასოვან, ყველაზე საპატიო თემას პატრიოტიზმის მოტივი წარმოადგენდა. ქართული პოეზიის უძველეს ძეგლებშიაც ჩქეფს მხურვალე სიყვარული სამშობლოსადმი. სამშობლოს სიყვარულის თემა ქართულ ლიტერატურასთან ერთად გაჩნდა, მასთან ერთად გაიზარდა და განვითარდა. ისტორიულად ეს მოტივი ქართული ლიტერატურის „მარადიულ“ თემად იქცა.

ჩვენი დიდებული ლიტერატურა მუდამ იყო პატრიოტული შთაგონების უძლიერესი იარაღი. იგი სათუთად ზრდიდა და აყალიბებდა ქართველთა გულში სამშობლოსადმი თავდადებისა და სიყვარულის ჩაუქრობელ გრძნობას.

სამშობლო—უწმინდესი და უფაქიზესი გრძნობის ჯადოსნური ძალით ჟღერს ქართულ ლიტერატურაში უსაზღვრო იყო ქართული მწერლობის სიყვარული და თავყვანისცემა სამშობლოსადმი. სამშობლოს დაცვითაა

მუდამეამს ჩვენი მწერლების ფიქრი და გონება. სამშობლოსადმი მხურვალე სიყვარულის გრძნობით ალტაცებულია პოეტმა გულის სიღრმიდან ამოხეთქილი სიტყვებით წამოიძახა:

„ჩემი ხატია სამშობლო“.

აკაკი წერეთლის ეს მგზნებარე სიტყვები შეიძლება განვაზოგადოთ მთელი ჩვენი პოეზიის მიმართ. კემზარიტად, ქართული ლიტერატურის სახელოვანი კლასიკოსები „იწოდნენ“ სამშობლოსადმი მხურვალე სიყვარულის გრძნობით. მთელი მათი ცხოვრება და შემოქმედება იყო ბრძოლა სამშობლოს აღორძინებისათვის. მათი პოეტური სიტყვა და საქმე ამ მიზნისაკენ იყო მიმართული. მათ გახუცრელად სდევდა და არ ასვენებდა კითხვა:

„მამულო საყვარელო, შენ როსლა აყვავდები?“

ი. ჭავჭავაძე

კითხვის ამგვარ დაყენებაში იმედოც იყო და სევდაც, ალტაცებაცა და სასოებაც, ნუგეშიცა და ნალღელიც. ამ კითხვის მოგვარება იყო მთავარი საგანი, „პირველი მიზანი“ ჩვენი-მწერლობისა. ამ მიზნის განხორციელებას შესწირეს მხატვრული სიტყვის კლასიკოსებმა თავიანთი კეთილშობილური სიცოცხლე.

ქართველ მწერლებს კარგად ესმოდათ, რომ „სამშობლოს გამოხსნისათვის“, მისი დაცვისათვის ყოველგვარ მსხვერპლს უნდა იყოს გაღებული, რომ „ვინც მამულს სულსაც არ წირავს, იმას არ ქვიან მამულისშვილი“ (აკაკი).

ესმოდათ რა ამ საქმის ფასიცა და სიმძიმეც, ჩვენი მწერლები არავითარ მსხვერპლს არ ერიდებოდნენ თავიანთ მხრივ და სხვების მხრივაც მოითხოვდნენ თავდა-

დებს მამულისათვის. ისინი ღრმად იყვნენ დარწმუნებული, რომ, ვინც სამშობლოსათვის სიცოცხლეს სწირავს, ის სიცოცხლის დღეგრძელობისთვის, ხალხის კეთილდღეობისთვის იბრძვის.

ქართულმა პოეზიამ დიდების შარავანდედით შემოსა სამშობლოსათვის თავდადებული გმირები. ძღვეამოსილი ხოტბა და დიდება უმღერა მგზნებარე პატრიოტებს, რომელთა საარაკო მამაცობის, გულადობისა და თავდადების მეოხებით საქართველომ საუკუნეების მანძილზე დაიცვა თავისი ღირსება და დამოუკიდებლობა. სამშობლოსათვის თავდადებულ გმირებზე თქვა დიდმა პოეტმა:

„არ არის მკვდარი, ვინც მოკვდეს
და ხალხს შესწიროს დღენია,
მკვდრად იგი თქმულა, ვისაც აქ
სახელი არ დარჩენია“.

ი. ჭავჭავაძე

ქართულ კულტურას საკუთარი სულით უტარებია ჩვენი ხალხის ტანჯვა და სიხარული, მისი თავისუფლება და მონობაც; ჩვენი მწერლობა, ქირში თუ ლხინში, თანაბრად დიადი იყო.

საქართველო მთელი ისტორიის მანძილზე მახვილამოღებული იდგა და იცავდა თავის მიწა-წყალს, თავის დამოუკიდებლობასა და ღირსებას. ჩვენი ხალხის სისხლით არის დაწერილი ჩვენი გმირული წარსული. ურიცხვია მტერთა სახელი, რომელთაც მიზნად დაუსახავთ ჩვენი ხალხის მოსპობა; ჩვენთვის დამოუკიდებლობისა და თავისუფლების წართმევა. საქართველოს ცაზე ხშირად ჩამოწოლილა შავი ღრუბელი, ქართველი ხალხისთვის ხშირად დამდგარა შავი დღე. გარეშე მტერთაგან მუდამ დიშანში იყო ამოღებული მშვენიერი საქართველო:

„სიცოცხლის წყაროს გვიშრობდნენ,
გვწყუროდა წელი მრავალი,
ჩაგრულთა სისხლით წარსულმა
სწერა. თავგადასავალი.
ჩვენი კენესა და ვაება,
ბავშვს წამში დააბერებდა,
რომ ქცეულიყო კვამლად,
ქვეყანას დააბნელებდა“.

მაგრამ ვერ გატეხეს ქართველი ხალხის გმირული სული,
მისი შეუდრეკელი ეროვნული ვნება:

„ხალხი თუ ჰირში გმინავდა,
თან მზრდელი იყო ძალისა,
კლდესავით იდგა შემყურე
იმედიანნი ხვალისა“.

ჰირსა შინა გამაგრება—წესად დაუდგია დიდ რუსთაველს.
თავისი ხალხისთვის.

და „ჰირში მყოფელს გვარკინებდა“ ეს ჯადოსნური სიტყვები დიდი ოსტატისა.

სამშობლოს დაცვის წმინდათა წმინდა და კეთილშობილური იდეა ამოძრავებდა ჩვენს ლიტერატურას, ჩვენს ხალხთან ერთად ჩვენი ლიტერატურაც იბრძოდა საკუთარი უფლების დაცვისათვის. ქართულ ლიტერატურაში ვერსად შევხვდებით აგრესიულობის, მტაცებლობის, სხვისი სამშობლოს დამონების იდეას. ასეთი გრძნობა უცხოა ჩვენი ლიტერატურისათვის. დიდმა ქართველმა კლასიკოსმა ვაჟა-ფშაველამ გენიალურად განსაზღვრა ქართველი ხალხის ეს თვისება:

„სამშობლოს არვის წავართმევთ,
ჩვენც ნურვინ შეგვეცილება“...

ამ გარემოებაზე ვაჟასთან ერთად კოლა ლომთათიძემაც მიუთითა.

ქოლა წერს:

„შენი სახელი?—განსმა მისი კითხვა ქართველისადმი.

— ქართველი—იყო პასუხი.

— წლოვანება?

— ორი ათასზე მეტი წლისა ვარ.

— რას აკეთებდი ამდენ ხანს ქვეყნად?

— თავს ვიცავდი.

— სულ მუდამ?

— დიახ, სულ მუდამ. ქრისტეს დაბადებამდე და ქრისტეს დაბადების შემდეგაც თავს ვიცავდი მე. თავს ვიცავდი მე მაკედონელის ლაშქრისაგან, მე ვებრძოდი მურვან ყრუს, ვებრძოდი ოსმალს, სპარსეთს, ვებრძოდი ლეკებს და კიდევ სხვებს. ურიცხვია სახელი ჩემი მტრების, მე ჩინგის-ხანს ვებრძოდი, ალა-მაჰმად-ხანს, შაჰ-აბასს და ლანგ-თემურს ვებრძოდი მე, რომ თავი დამეცოა. ჩემი ხანგრძლივი სიცოცხლე ბრძოლაა თავის დასაცავად“¹.

მძიმე ისტორიული განსაცდელისდა მიუხედავად, როგორც ქართველი ხალხი, ისე მისი ლიტერატურა არასოდეს არ დაცემულა სულით, არ გატეხილა გულით. ქართველი ხალხის მომავლის რწმენას მუდამ აღვივებდა ქართული პოეზია, მას შეურყეველად სწამდა ქართველი ხალხის მომავალი, მთელი მისი ფიქრი და გონება „ყმაწვილური აღტაცებით“ შესტრფოდა მომაველს, იმ „ვაჟკაცსა სახელოვანსა“, რომელიც იხსნიდა სამშობლოს განსაცდელისაგან. ქართველი ხალხის მომავლის რწმენას მუდამეამს აღვივებდა ჩვენი მწერლობა.

მიუხედავად ამისა, მთელს ჩვენს ლიტერატურას წარსულში სამშობლოს ბედით გამოწვეული უკმაყოფილება და სევდა ახასიათებდა².

¹ ქოლა ლ. ო. მ. თ. ა. თ. ი. ძ. ე.—„უბის წიგნიდან“.

² ამ შემთხვევაში ბედნიერ გამოწვევის შესაძლებლობა XII საუკუნეობა და მისი ლიტერატურა, მაგრამ ეს საკითხის სხვა მხარეა და იგი ცალკე განხილვას მოითხოვს.

ქართულ ლიტერატურაზე ზერელე დაკვირვებაც კი ერთ ნათელ სურათს წარმოგვიდგენს: სამშობლოს სიყვარულის, პატრიოტიზმის თემას, საბჭოთა პერიოდის მხატვრულ მწერლობამდის, თანსდევს, როგორც მისი განუშორებელი ორეული, სევდისა და უკმაყოფილების კილო. სამშობლოს ბედით გამოწვეული რომანტიზმი იყო ძირითადი სტილი ქართული ლიტერატურისა. ისეთმა რეალისტებმაც კი, როგორიც იყვნენ ილია ჭავჭავაძე და აკაკი წერეთელი, ვერ დააღწიეს თავი ამ გზას. მუდამ განსაცდელში მყოფი ჩვენი ქვეყნის ეროვნული ბედითა და სიდუხჭირით გამოწვეული ყოფა იძლეოდა ნიადაგს ამისათვის.

ქართველი ხალხის ყოფა, ჩვენი სამშობლოს ბედი სევდიანად აკენესებდა მუდამეჟამს ჩვენს კლასიკოსებს. ჩვენი სახელოვანი წინაპრების ცრემლით დანამული სტრიქონები ნათლად მიგვითითებენ ამ ფაქტზე.

„ჩვენს პოეზიაში წარსული ისმის ნამდვილი, განცდილი, სისხლით გამოსყიდული წამება და ჯვარცმა. პოეზიის ქარიშხლიანი წარსული ეთანაბრება საქართველოს წარსულს. საქართველომ პოეტისაგან და პოეტმა საქართველოსაგან ისესხეს მანერა საუბრის, მანერა სულის დაქანების, მანერა „ბრძოლისო“,—წერდა ოციოდე წლის წინათ პოეტი გ. ტაბიძე¹. ამ განცხადებაში სრული ქე-
შმარიტებაა.

¹ გ. ტ ა ბ ი ძ ე — „პოეზიის დღე“.

სამშობლოს ბედით გამოწვეული უკმაყოფილებისა და პროტესტის გრძნობა აწმყოს მიმართ ქმნიდა კონფლიქტს მწერალსა და სინამდვილეს შორის. ეს მომენტი განსაკუთრებით შეინიშნება XIX საუკუნის ქართულ პატრიოტულ ლიტერატურაში. ამ გარემოებათა ნიადაგზე შეიქმნა თავისებური გადაჭრა წარსულისა და აწმყოს დამოკიდებულებისა ჩვენს ლიტერატურაში.

თანამედროვე ეროვნული ყოფით უკმაყოფილო ქართველი კლასიკოსები წარსულში გადადიოდნენ, ნათელი პოეტური ფერებით აცოცხლებდნენ წარსულ სურათებს, უქებდნენ სულის სიდიადეს გარდასულ გმირებს, რომელთა საქმე აღსავესაო ვაჟკაციური მოქმედებით სამშობლოსათვის ბრძოლაში. თვალისმომგვრელი სილამაზით აცოცხლებდნენ „გარდასულ გმირთა მღუმარე საფლავებს“. ყოველივე ამას ადარებდნენ სამშობლოს აწმყოს: ჩვენი სინამდვილე კი გულსაკლავ სურათს შლიდა პოეტის წინაშე.

ქართველი ხალხის უნუგეშო ყოფა გულს უკლავდა ჩვენს კლასიკოსებს და აძულებდა აწმყოს, სინამდვილეს, რომელიც ქართველი ხალხისათვის საპყრობილეს წარმოადგენდა. სიტყვის დიდი ოსტატები ოცნებობდნენ სამშობლოს უკეთეს მომავალზე. მათი მთელი პოეტური ძალა, აღზნებული სიტყვა იქითკენ იყო მიმართული, რომ „ლეჩაქახდილს“ და დაღუპვის პირზე მისულ სამშობლოს მიშველებოდნენ, გამოეღვიძებინათ და გამოეცოცხლებინათ ხალხში ეროვნული გრძნობა, მიეცათ სტიმული თუ ბიძგი თავისუფლებისათვის, დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის საქმეში. ამ მიზნით მიმართავდნენ ისინი წარსულს და გვიჩვენებდნენ გარდასულ გმირთა თავდადებულ ბრძოლას სამშობლოსათვის, თავისუფლებისათვის. წარსულისა

და აწმყოს ამგვარი დაპირისპირების ფონზე მოჩანს ის. განუქარვებელი ეროვნული სევდა, რომელიც დამახასიათებელია მთელი ჩვენი რევოლუციამდელი ლიტერატურისათვის. მაგრამ, როგორც აღვნიშნავდით, ეს სევდა არ იყო უსასოებით ან უიმედობით გამოწვეული სევდა. არა! ეს იყო სევდა, აღსავსე ზიზღით, გმობითა და სიძულვილით. ქართველი ხალხის მტრების მიმართ, სევდა, რომელიც თავს დასტრიალებდა ქართველ ხალხს, ეს იყო თავისებური ფორმა ქართველ ხალხში ეროვნული, პატრიოტული გრძნობის გამოღვიძებისა. და რაც უფრო მუქი იყო აწმყოს სურათები, მით უფრო ძლიერი იყო მისი ზემოქმედების ძალა სამშობლოსა და ხალხის უკეთესი მერმისისათვის ბრძოლის საქმეში.

სულ სხვანაირად ჟღერს თანამედროვე პატრიოტული პოეზია. დღეს, როგორც საყოველთაოდ ცნობილია, ეროვნული სევდისა და გოდების მოტივი სრულიად გაქრა ქართულ პოეზიაში. ეროვნული სევდისა და გოდების კილო თანამედროვე პოეზიაში შეცვალა პატრიოტული აღფრთოვანების ოპტიმისტურმა განწყობილებამ. ეს განწყობილება ჩვენი შესანიშნავი ეპოქის სულით სუნთქავს. თავისუფალი და აღორძინებული სამშობლო, ჩვენი დიდებული აწმყო საბჭოთა პოეზიის სიყვარულისა და პატრიოტული აღტყინების უღრველი წყარო გახდა. თანამედროვე პატრიოტული პოეზიის ძირითად დამახასიათებელ თვისებას შეადგენს მგზნებარე ოპტიმიზმი და თავდადებული სიყვარული დედა-სამშობლოსადმი.

* *
* *

ამგვარად, შეიცვალა სამშობლოს თემა, როგორც ხატის საგანი. სრულიად ახალი განწყობილება დამკვიდრ-

და პატრიოტიზმის თემატიკაში. პატრიოტიზმის მოტივის ამ ისტორიულ ევოლუციაზე თუ რევოლუციაზე მიგვითითებს საბჭოთა პოეზიის იმ წარმომადგენელთა პოეტური გზაც, რომლებიც რევოლუციამდე გამოვიდნენ სამწერლო ასპარეზზე. საკმარისია ამ გზას გაეხედოთ, რომ ნათელი გახდეს ეს არსებითი განსხვავება. ამ თემის ისტორიული ევოლუციის ყველაზე ნათელ მაგალითს გ. ტაბიძის პოეტური სამყაროს ევოლუცია წარმოადგენს.

ძველ ცხოვრებასთან უთანასწორო ბრძოლით შექმნილი განწყობილების ვითარებაში დაიბადა გ. ტაბიძის პოეტური სევდა. ამ სევდას ჩვენი სამშობლოს ბედი ედვა საფუძვლად. გ. ტაბიძის სამწერლო მოღვაწეობის პირველი პერიოდი იმ ხანას დაემთხვა, როდესაც ჩვენი სამშობლო კოლონიურ ქვეყანას წარმოადგენდა, და ეს გარემოება უფრო ამცირებდა ისედაც დაბეჩავებულ ბალხის ცხოვრებას. ეროვნული კითხვა ამ პერიოდში ისეთივე წყევა-კრულვითი კითხვა იყო ქართული ტერატურისა, როგორც მანამდის ჩვენს კლასიკოსებისათვის იყო ეს. გ. ტაბიძის სევდიან ჰანგში მთელი სისრულით ისმოდა ჩვენი ბალხის სევდა.

გ. ტაბიძე უწინარეს ყოვლისა იყო თავის სამშობლოს დიდი პატრიოტი, როპელიც მთელი არსებით ეხმაურებოდა სამშობლოს ბედს. ამ მხრივ, გ. ტაბიძე უშუალო მემკვიდრეა XIX საუკუნის ნაციონალურ-გამანთავისუფლებელი იდეებისა. გ. ტაბიძის უაღრესად ღირიკული ლექსები გამსჭვალულია სამშობლოსადმი თავდადებისა და სიყვარულის გრძნობით. პოეტს გულს უკლავდა და გრძნობას უწამლავდა უფლებააყრილი სამშობლოს ბედი. სამშობლოს უნუგეშო აწმყო მწარედ აკვნესებდა პოეტის-

ჩანგს. პოეტს სძულდა ეს უფარგისი აწმყო. იგი გმობდა და წყევლიდა ასეთ ყოფას და ოცნებობდა ბედნიერ მომავალზე:

„ვეთხოვებოდი სამშობლო მხარეს,
ღრმა ძილში შთანთქმულს,
მაგრამ უზრუნველს,
შორს დავეძებდი მყუდრო სამარეს,
უცხოეთისკენ მე ვიშვერდი ხელს.
მძულხარ მონობაე—ვამბობდი, და ხმებს
ცელქი ნიავი სათუთად ჰკრებდა,
„მძულხარო“—ასე უთვლიდა ზვირთებს,
„მძულხარო“—თერგი იმეორებდა“¹.

რუსეთისაკენ მიმავალი გ. ტაბიძის პოეტური ფიქრები, ი. ჭავჭავაძის მსგავსად, სამშობლოს დასტრიალებდა. პოეტმა ღრმა სიყვარულით გადაფურცლა საქართველოს ისტორია და თვალწინ დაუდგა წინაპართა გმირული სახე. გარდასულ დროთა ვაჟკაცობით აღფრთოვანებული პოეტი ასე შიმართავს ჩვენს წინაპრებს:

„ო, როგორ მინდა, მეგობრებო, რომ თქვენთან ერთად
მივიღო ჩვენთა წინაპართა ელვარე თასი,
ბევრი რამ არის მათ გრძნობაში კეთილშობილი
მათი მხურვალე ოცნებით მსურს ვიამაყო მე“.²

წარსულის გულმხურვალე მოგონების შემდეგ პოეტის ფიქრები შეჩერდება საქართველოს. აწმყოზე და სანუგეშოს არარას პოეებს. გულმოკლული პოეტი მწარედ ამოიკენესებს — „მძულხარო, მონობაე“... აწმყოთი უკმაყოფილო პოეტი მომავალში ეძებს სამშობლოს ბედს. სამშობლოს ბედის ძიებამ იგი „უცხოეთში გადახვეწა“. პეტროგრადში მყოფი პოეტის ფიქრები კვლავ საყვარელ

¹ გ. ტ ა ბ ი ძ ე — „წერილი მეგობრებისადმი“.

² ი ქ ვ ე.

სამშობლოს დასტრიალებს. პოეტი ოცნებობს სამშობლოზე, იგონებს „შფოთიან თბილისს“, რომელმაც მწუხარება და სევდა გაატანა რუსეთში მიმავალ პოეტს.

მაგრამ „უცხოეთში“, მყოფი პოეტი არ კარგავს იმედს. მასში იღვიძებს რწმენა, რომ საქართველო კვლავ „წამოდგება ძლიერად“.

„მოვა... მწუხარე, მაგრამ ნაზ სიტყვით
ძალას აღუძრავს თავდახრილ მონებს“.—

წერს პოეტი. გ. ტაბიძის პოეტურ განწყობილებას სევდასთან ერთად ჰკვებავს მოლოდინისა და იმედის რწმენა. ბურუსით მოცული „მომავალი“ პოეტს იმედად ეხატებოდა—„სამშობლო მხარე მე ბურუსში წინ მეხატება: ადამიანი ზეცას შეხარის“. ეს იმედი სამშობლოს აღორძინებისა, ის ნათელი შუქი იყო, რომელიც გ. ტაბიძის სევდიან პოეზიას ანათებდა.

რევოლუციის წინა დღეებში ეს მბჟუტავი სინათლე მომავლისა თანდათან იკრებდა სხივებს. მწუხარე სულზე გამარჯვების იმედს რევოლუციის მოლოდინი აძლევდა. ამ იმედით აღფრთოვანებული პოეტი ასე მიმართავს მეგობრებს:

„ო, როგორ მინდა უფრო მძლავრად გავშალო ფრთები;
განა არ არის საშინელი საცოდაობა,
ისეთ ქვეყანას—როგორც ჩვენი საქართველოა,
რევოლუცია არ აძლევდეს სიმშვენიერეს?“¹

გ. ტაბიძეს პეტროგრადში მოუხწრო რევოლუციამ. პოეტის სევდიანი გრძნობა რევოლუციის ძალით განათლდა. პოეტი მიესალმა „ცეცხლის მზეს“ და ამაში დაინახა საქართველოს განახლების გზა; იგი ამ იმედით ბრუნდება

¹ გ. ტ ა ბ ი ძ ე — „წერილი მეგობრისადმი“.

სამშობლოში. მან თან მოიტანა „საქართველოში სიმღერა ქვეყნის გადარჩენისა“. ოქტომბრის რევოლუციის გამარჯვების პირველსავე დღეებში, სამშობლოს განახლების რწმენით შთაგონებული პოეტი, საქართველოში გაბედულად აყენებს კითხვას: „განახლება ან სიკვდილი“. პოეტი სამშობლოს მომავალს „განახლებაში“ ხედავს: მან თავისი პოეტური რწმენა ამ განახლების გზას დაუკავშირა.

სამშობლოს ბედით გამოწვეული მწუხარებისა და სევდის ნაცვლად, სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვების შემდეგ, გ. ტაბიძის პოეტურ ქვეყანაში დამკვიდრდა ოპტიმიზმის, პერსპექტივისა და ცხოვრების სიყვარულის ცხოველყოფელი ძალა. გ. ტაბიძემ, ფერმიხდილი ილუზიებისა და ოცნების ნაცვლად შექმნა ოპტიმისტური იდეებით განწყობილი პატრიოტიზმის ახალი პოეტური ქვეყანა. მან უთხრა დიდებული სიმღერა ახლად აღორძინებულ და გამარჯვებულ სამშობლოს. პოეტი კარგად ხედავს და გძნობს განსხვავებას „ძველსა და ახალს სამშობლოს შორის“. იგი წარსულის ნისლიან სურათებს უპირისპირებს თანამედროვე სამშობლოს ნათელ სახეს და ამ კონტრასტების გზით ქმნის თანამედროვე აღორძინებულ სამშობლოს გრანდიოზულ სურათს. პოეტი „რაც იყო“ იმას აღარებს „რაც არის“ იმასთან და რელიეფურად ავლენს აწმყოს შესანიშნავ სურათს.

აი, როგორია საქართველოს გუშინდელი დღე, პოეტის წარმოდგენით:

„იყო მთლად შეუმოსავი
კაცობრიობის აკვანი,
იყო ერთმუჟა ბრბოსადმი
მრავალთ—მრავლის თაყვანი.
იყო ბორკილი მონობის,
გზა უამური შრომისა,

იყო ცა უპატრონობის,
ვით ნისლი შემოდგომისა“¹.

ეს იყო წინათ, სულ სხვა სურათი ეხატება პოეტს ამჟამად:

„დღეს კი მსოფლიოს მეექვსედს
ჩემს სამშობლოში სვნიან
სხივმოსილი და მოლექსე
დამკვიდრდა ადამიანი.
ულევი—დროს ეუფლება
ვეფხთა ნიკი და გენია,
უმალლეს თავისუფლებას
სამშობლო აღუდგენა“².

პოეტი უმღერის ჩვენს თავისუფალ სამშობლოს, ახარებს მისი აწმყო და გულწრფელად წამს, რომ უძლეველია ეს აღორძინებული სამშობლო, აკვანი თავისუფლებისა, ადამიანის ღირსების, დამოუკიდებლობისა და სიხარულის ზიმბოლო. პოეტს სწამს, რომ ეს სამშობლო დაცული იქნება მტრის ყოველგვარი ხელყოფისაგან.

აღორძინებული და განახლებული სამშობლო გახდა გ. ტაბიძის ოპტიმისტური პოეზიის უმრეტი წყარო. ამ ახალმა სამშობლომ შეუცვალა კილო გ. ტაბიძის პოეზიას; ამ ახალმა ეპოქამ წარმოშვა გ. ტაბიძის ხალისიანი და ნათელი ხედვა.

ის პოეტური ევოლუცია, რომელიც გ. ტაბიძის პატრიოტულმა თემატიკამ განიცადა, საერთოა და დამახასიათებელი მთელი ჩვენი ლიტერატურისათვის. ეს ევოლუცია არის ის გზა, რომელიც განვლო პატრიოტიზმის თემატიკამ წარსულიდან დღემდის.

¹ გ. ტ ა ბ ი ძ ე — „მთებში“.

² ი ქ ვ ე.

ჩვენი თანამედროვე პოეტები კარგად ხედავენ იმ განსხვავებას, რომელიც შექმნილა წარსულსა და აწმყოს შორის. საბჭოთა პოეტები მთელი სიდიადით განიცდიან ჩვენი განახლებული სამშობლოს „გულავსილობას“.

წარსულისა და აწმყოს განსხვავების ფონზე შექმნილი ბედი პოეტებისა იშვიათი პოეტური სინათლით აქვს წარმოდგენილი პოეტ გ. ლეონიძეს.

' „გზა ქართველი პოეტის
 ასე გაგვიგონია...
 ცრემლს აკმევდა აკაკი
 და გმინავდა ილია,
 გულს გლეჯდა კაპოეტი
 მათი სახე—ცრემლების
 თოვლით დაბარდნილია.
 დღეს—მხოლოდ ჩვენ შევასწარით,
 ვით გაზაფხულს მერცხალი,
 ჩვენ უცრემლო თაობა,
 ცოცხალ გმირთა მგოსნები,
 და კალამით—ნესტარით
 ქართულ სიტყვის მკვერცხლავი,
 საფლავების წყვდიადში
 აღარ ივლის ოცნებით“¹.

კეშმარიტად შეშურდებოდა ჩვენს კლასიკოსებს ჩვენი თანამედროვე პოეტების ბედი.

მრავალი საუკუნის მანძილზე მძიმე ეროვნული მონობისა და ჩაგვრის საღტით იყო შებოჭილი ქართველი ხალხის ეროვნული გენია. ჩვენი სახელოვანი წინაპრები გმირულად იბრძოდნენ სიტყვით თუ საქმით ამ უსამართ-

¹ გ. ლეონიძე — „გმირი და პოეტი“.

ლობის წინააღმდეგ. ამ ბრძოლაში სახელოვანი როლი ითამაშა ქართულმა პატრიოტულმა ლიტერატურამ. ქართული სიტყვის ცნობილი კლასიკოსები ოცნებობდნენ ქართველი ხალხის მომავალზე, იმ დიად დღეზე, რომელიც დაამსხვრევდა ეროვნულ მონობის ჯებირებს.

ისინი შეხაროდნენ და უმღეროდნენ თავისუფალ სამშობლოს, ოცნებობდნენ სამშობლოს ბედნიერ მომავალზე, მაგრამ ამ ოცნებას სინამდვილე აჯილდოებდა სევდის-მომგერელი სურათებით. იყო „მწარე გათიშვა ოცნებასა და სინამდვილეს შორის“. ეს ოცნება მხოლოდ ჩვენს დროში განხორციელდა. ქართველი ხალხის მოწინავე ადამიანების ოცნებას ხორცი შეასხა ჩვენმა ეპოქამ. სოციალისტური რევოლუციის შედეგად აღორძინდა და განახლდა ჩვენი სამშობლოც და ამან შექმნა ოპტიმისტური ჰეროიკა პატრიოტიზმის თემისა თანამედროვე პოეზიაში.

ასეთია ის პირველი და ძირითადი განსხვავება, რომელსაც ამჟღავნებს ქართულ ლიტერატურაში პატრიოტიზმის თემის ევოლუცია წარსულიდან დღემდის.

* *
*

დედა-სამშობლოსადმი თავდადებული სიყვარულისა, მამულის ღირსების დაცვისა და დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის სახელოვანი ტრადიცია, რომელიც საუკუნეების განმავლობაში აწრთობდა ჩვენი ხალხის აზრსა და გრძნობას, თანამედროვე ლიტერატურის საყოველთაო თვისებად იქცა; ეროვნული მონობისა და ჩაგვრისაგან განთავისუფლებული ჩვენი ქვეყანა, აღორძინებული და განახლებული ჩვენი სამშობლო თანამედროვე პოეზიის, ცნობილყოფილი სიყვარულისა და თავდადების საგანი გახდა.

„ჩემო სამშობლოვ, დღეს შენი ერი
განახლებული ქართლის ერია,
ასე ხმირად და ბედნიერად
შენ არასოდეს არ გიმღერია“¹.

თავისუფალი და ბედნიერი სამშობლოს სიხალისით
სუნთქავს ჩვენი თანამედროვე პოეზია: განახლებული და
აღორძინებული „სამშობლოს ქვეყნის მაისი“ არის საბ-
ჭოთა პატრიოტიზმის მამოძრავებელი ძალა. გამარჯვე-
ბული ხალხის ხალისით ამღერებულა მთელი საბჭოთა
პოეზია. პოეტ ს. ჩიქოვანის სიტყვებით რომ ვსთქვათ,
დღევანდელ მელექსეს ამშვენებს „სამშობლოს შვება და
სიხალისე“:

„სულის ვაგარჯიშებ და ლექსს ამშვენებს
სამშობლოს შვება და სიხალისე“.

განახლებულმა სამშობლომ ხორცი შეასხა ჩვენი კლა-
სიკოსების სანუკვარ ოცნებას. „აღდგა ქართლი“ და მისი
პოეზიაც:

„აღდგა ქართლი და მისი ენაცა,
შავი წარღვნების გადანათელი;
გული თუ სევდას ამოენაცრა
ჩაგყენებია ოქროს ნათელი“².

ქართული პოეზია არასოდეს ყოფილა ისეთი იდეური
და ოპტიმისტური, როგორც დღეს არის; თანამედროვე
საბჭოთა პოეზია ეს ბედნიერი და გამარჯვებული ხალხის
ძლევამოსილი სიმფონიაა; ეს—ამაღელვებელი სიმღერაა
გამარჯვებულსა და აღორძინებულ სამშობლოზე.

პატრიოტული აზრის ასეთი საყოველთაო ოპტიმიზმი
და საზეიმო განწყობილება არასოდეს ახსოვს ჩვენს ლი-

¹ აღ. მაშაშვილი — „ჩემი სამშობლოს“.

² გ. ლეონიძე — „გმირი და პოეტი“.

ტერატურას. საბჭოთა პატრიოტიზმის დიადი იდეით შთაგონებული თანამედროვე პოეზია ისწრაფვის იქითკენ, რომ რაც შეიძლება სრულყოფილად გამოხატოს, ზარდოს და აღვივოს დედა-სამშობლოსადმი სიყვარულის უდიდესი გრძნობა: ძღაგზნოს მილიონების გული სამშობლოს საყოველთაო სიყვარულისა და თავდადების ჩაუქრობელი გრძნობით.

ჩვენი სამშობლოს მზიური დღეები, ნათელი და ხალისიანი ცხოვრება ჩვენი ხალხისა, სიყვარულისა და თავდადების გრძნობა აღორძინებული სამშობლოსათვის, ჩვენი ქვეყნის დიადი გაზაფხულის ჰიმნი—აი განწყობილებანი, რომელნიც გამოსახულია თანამედროვე პოეზიაში:

„აყვავებული ბაღში, ვარდებში
სითბო. სიცოცხლე დგას გაზაფხულად,
ცის ფირუხოვან სილაქვარდემი
ქვეყნის ღიმილი გამოსახულა“¹—

ასე გამოხატა პოეტმა ალ. მაშაშვილმა ჩვენი ქვეყნის განახლებული სახე. პოეტი აღმაფრთოვანებულ ჰიმნს უძღვნის აღორძინებულ სამშობლოს. განახლებული დედა-სამშობლოსა და აყვავილებული ქვეყნის ძღევამოსილი სურათია გამოხატული ალ. მაშაშვილის ლექსში—„ჰიმნი სამშობლოს“. აღორძინებულ სამშობლოს „სხივ მოსილ თავისუფლების“, ჩვენი ქვეყნის სიუხვია და ნოყიერების, სამშობლოსადმი თავდადებული სიყვარულისა და უშმინდესი გრძნობის შესახებ მოგვითხრობს ეს ლექსი.

ახალი შუქით გაანათა ჩვენი სამშობლო განახლებულმა ცხოვრებამ, ჩაუქრობელი შარავანდედით შეიმოსა სამშობლოს ძღიერება:

¹ ალ. მაშაშვილი — „გაზაფხული“.

„როგორ იქნება—შედრკეს ქვეყანა,
 პატარა, მაგრამ მარჯვე წელისა,
 რომელმაც შობა გმირი სტალინი
 დამამზობელი ქვეყნად ბნელისა?
 როგორ დაქცნება მთების შევენება,
 ან სურნელება მინდორ-ველისა,
 როგორ იქნება ჩაუქრობელი
 ჩაქრეს ნათელი რუსთაველისა?“¹ —

ასეთია რწმენა პოეტისა. ეს რწმენა ჩვენი ხალხის რწმენაცაა, საბჭოთა ხალხის განწყობილების გამოსახვაა. ამაზე მიგვითითებს ამ ლექსის პოპულარობაც: საყოველთაოდ აღიარებულია, რომ მხოლოდ ის ლექსი გადასულა ხალხში სასიმღეროდ, მხოლოდ იმ ნაწარმოებს დაუმკვიდრებია მუდმივი ადგილი ხალხის გულში, რომელსაც ხალხის საყოველთაო განწყობილება გამოუხატავს.

საბჭოთა პოეზიას ჩვენი სამშობლოს სიყვარულის გულწრფელი გრძნობა ამოძრავებს. თანამედროვე პოეზიაში მთელი სიძლიერით არის გამოხატული სამშობლოსადმი თავდადებისა და მზადყოფნის გრძნობა.

აღორძინებული სამშობლოსათვის თავდადების წმინდათაწმინდა იდეა ამოძრავებს პოეტ გ. ტაბიძეს, როდესაც იგი სამშობლოს მიმართავს:

„მშობლიურო ჩემო მიწავ,
 შენს საყვარელ სახელს ვფიცავ,
 რომ დავიცავ შენს მიღწევებს,
 შენი დროშის ფერს დავიცავ“².

საბჭოთა მეორე პოეტმა, ი. გრიშაშვილმა, ეს საყოველთაო განწყობილებანი შემდეგნაირად გამოხატა:

¹ ალ. შ ა შ ა შ ი ლ ი — „ჭიმნი სამშობლოს“.

² გ. ტ ა ბ ი ძ ე — „მშობლიურო ჩემო მიწავ“.

„სამშობლოს დროშა, როგორც ფოლადი,
ერთი მიზნისკენ ჩვენს გულებს იკრეფს;
გულო, მებრძოლებს გაუტოლადდი,
თოფის ღულაზე აწყობდე ფიქრებს“¹.

სამშობლოსათვის თავდადების ამგვარი განწყობილებანი მთელი თანამედროვე პოეზიის ნიშანდობილი თვისებაა.

თავისუფლება ჩვენი მამებისა და ძმების აურაცხელი სისხლით მიგვიღია ჩვენ; აღორძინებული და განახლებული სამშობლოს შექმნაზე აუარებელ სისხლი და ენერგია დახარჯულა, და დაცვა ამისა, რაზედაც საუკუნეების განმავლობაში ოცნებობდნენ ჩვენი მოწინავე წინაპრები, ჩვენი ხალხის სისხლისმიერი საქმეა. ამ კვშმარიტების შეგნებას აღვივებს ჩვენს თაობაში თანამედროვე პოეზია. ამგვარ განწყობილებით სუნთქავს საბჭოთა პატრიოტული პოეზია.

ჩვენი ხალხი მზად არის „ჩვენი სიცოცხლის ყველა მისხალი“ გაიღოს სამშობლოს დასაცავად. მთელი ჩვენი საბჭოთა ხალხის, ყოველი საბჭოთა პატრიოტის აზრი და განწყობილებაა გამოხატული პოეტ ი. მოსაშვილის სიტყვებში:

„ჩვენ შენთან ვდგევართ კლდესავით მტკიცედ
ღამეა, დღე, თუ დილა სისხამი,
რომ შენს ძაბილზე სამშობლოს მივცეთ
ჩვენი სიცოცხლის ყველა მისხალი“.²

საბჭოთა პოეტებს სამშობლოსადმი უსაზღვრო სიყვარულის გრძნობა ამოძრავებს. ჩვენს პოეტებს გულწრფელად უყვართ დედა-სამშობლო და მზად არიან დაიცვან

¹ ი. გ რ ი შ ა შ ვ ი ლ ი — „სამშობლოსადმი“.

² ი. მ ო ს ა შ ვ ი ლ ი — „ბერია“.

იგი არა მარტო სიტყვით, საკუთარი მკერდითაც. ეს აზრი გულწრფელი პოეტური უშუალობით გამოთქვა ი. გრი-
შაშვილმა:

„მაგრამ თუ ატყდა ომი ფიცხელი,
შემოანგრიეს გზა-ჯგებირები,
კალმის მაგივრად ხმაღს ვტაცებ ხელსა,
პოეტებს აქაც გავეჯიბრები“¹.

საბჭოთა პოეზიის მთელი მხატვრული ძალა იმ მიზანს ემსახურება, რომ ცხოველმყოფელი გრძნობით დაგვიხატოს ჩვენი ხალხის სიყვარული და თავდადება სოციალისტური სამშობლოსათვის. პატრიოტული თავდადება, საკუთარი სიცოცხლის გმირულად განწირვა თავისუფლებისა და სამშობლოს დასაცავად საბჭოთა ხალხის საყოველთაო ღირსებას შეადგენს. ამ ღირსების გრძნობას ქემმარიტი შემოქმედის გზნებით ზრდის საბჭოთა პოეზია. ამ გრძნობით შთაგონებული პატრიოტული აღტყინებით უმღერიან ჩვენი პოეტები დედა-სამშობლოს.

სამშობლოს სიყვარული „შუქის დარათა“ ჩამდგარა ჩვენს პოეზიაში. სამშობლოსათვის თავდადებისა და სიყვარულის უჩრდილო გრძნობას ასე გადმოგვცემს პოეტო ს. ჩიქოვანი:

„ჩვენი მიწა, თუნდ მტკაველიც,
არის მშობლის დასადარი.
საბჭოეთზე საყვარელი
სხვა ქვეყანა არსად არი.
ჩვენი მთა და ჩვენი ველი
არის გულის გასახარი,
სამშობლოზე საყვარელი
მიწა-წყალი არსად არი“².

¹ ი. გ რ ი შ ა შ ვ ი ლ ი — „სამშობლოსადმი“.

² ს. ჩ ი ქ ო ვ ა ნ ი — „კომკავშირული“.

ჩვენი ხალხის სული აღსავსეა აღორძინებული სამშობ-
ლოსადმი სიყვარულისა და მისთვის თავდადების გრძნობით.
ამ პატრიოტულ სულსავსეობას უმღერის თანამედროვე
პოეზია. საბჭოთა ხალხის უმაღლესი პატრიოტული გრძნო-
ბით შთაგონებული თანამედროვე მწერლობა მოწოდებუ-
ლია პატრიოტული აღტყინების „ცეცხლოვანი სიტყვით“
აღაგზნოს ადამიანთა გული, ზარდოს და აღვივოს ჩვენს
ხალხში თავისუფლებისა და სამშობლოს გულწრფელი
სიყვარულის გრძნობა.

თანამედროვე პოეზიას არჩეული აქვს წარსულის შე-
მეცნების რეალისტური გზა. თანამედროვე სამშობლოს
სიდიადის დასახატავად იგი ხშირად მიმართვას წარსუ-
ლისა და აწმყოს შედარების ხერხს. წარსულისა და აწმ-
ყოს დაპირისპირებით, კონტრასტული სურათების შე-
ქმნით უფრო რელიეფურად იხატება აღორძინებული სა-
მშობლოს ქეშმარიტი სახე. და როდესაც ადარებ ჩვენ
მზიან დღეებს წარსულის ბურუსიან დღეებს, მომაჯადო-
ებელი ძალით ცოცხლდება საბჭოთა სამშობლოს სი-
დიადე.

ჩვენი ხალხის წარსულისა და მისი აწმყოს დაპირის-
პირებული კონტრასტული ხატვა საბჭოთა პოეზიის გავ-
რცელებულ მანერად იქცა. ამ ხერხს ფართო გამოყენება
აქვს თანამედროვე პოეზიაში. წარსულისა და აწმყოს
„გაბაასება“ მთელი ჩვენი ლიტერატურული წარსულისა-
თვის დამახასიათებელი იყო. ფორმალური პოეტიკის
თვალსაზრისით თუ მიუდგებით, თანამედროვე პოეზიაში
ახალი არაფერია თითქოს ამ მხრივ, მაგრამ თუ არსები-

თად შევხედავთ საკითხს, მაშინ აღმოჩნდება, რომ დღეს სრულიად ახალ მხატვრულ შემეცნებითს პრაქტიკასთან გვაქვს საქმე.

რევოლუციამდელ მწერლობაში წარსულისა და აწმყოს დაპირისპირება მუდამ პირველის სასარგებლოდ წყდებოდა. აწმყოს პროტესტის გრძნობა, წარსულის რომანტიზმით ახასიათებდა მუდამ საკითხის ამგვარად დაყენებას. ამჟამად სრულიად სხვაგვარად წყდება წარსულისა და აწმყოს დამოკიდებულების საკითხი. ჩვენი პოეტები დიდი სიყვარულით აცოცხლებენ ჩვენი ხალხის გმირულ წარსულს. და ამ წარსულის სურათებს იმარჯვებენ იმისათვის, რომ უფრო ნათელი ფერებით დაგვიხატონ ჩვენი აწმყო. უფრო სრულყოფილად გამოავლინონ აღორძინებული სამშობლოს სიდიადე, უფრო მძაფრი გახადონ სიყვარულის გრძნობა აწმყოს მიმართ.

თანამედროვე პოეზიას ორიგინალურად აქვს ათვისებული და განცდილი ჩვენი ხალხის წარსულისა და აწმყოს დამოკიდებულების გზა. კონტრასტების ხერხზე აგებულ თანამედროვე ლექსში წარსულის მოგონება უკავშირდება ქართველი ხალხის მიერ განცდილი ეროვნული ჩაგვრისა და წამების სურათებს. აწმყო კი ბედნიერი სამშობლო მიწის აღორძინებასა და აყვავებაზე მოგვიუხრობს.

მრავალი მაგალითიდან ერთი.

პოეტი ილ. მოსაშვილი ლექსში „სამშობლოს“ ქართველი ხალხის წარსულსა და აწმყოს ასეთი კონტრასტული ფერებითა და სახეებით გადმოგვცემს:

„შავი კვამლი ეფინა საქართველოს მთა-ველებს,
შავი ცეცხლი ვენახებს და მტკავლიან მთა-ველებს,
შავი გლოვა მოქონდა ყორნებსა და არწივებს,

საქართველოს დედებმა
საქართველოს დიდებმა
ბაზალეთის აკვანში დასცრემლეს და არწიეს.
ქოხებს კენესა ზარავდა,
ხნულს ნაცარი ფარავდა,
ოხვრა იყო „ლილეო“ და წკრიალა „ვარადა“,
ოხვრა იყო გაბმული დედის ტბილი ნანინა.
ჩემო კარგო ქვეყანავ,
ბორკილები გეყარა,
ბორკილებმა ცრემლებით მიწა დაგაბანია“ ¹.

ასეთია ჩვენი ეროვნული წარსულის ბურჟუანი სურათები პოეტის წარმოდგენით. ასე იყო ეს წინათ.
დღეს?

„და დღეს ჩემო სამშობლოვ აგისრულდა ოცნება,
რაზეც დიდხანს იდარდეს შენმა დიდმა მგოსნებმა.
გაიზარე, ქვეყანავ, მწუხარებას ჩვეულმა:
შენი მიწა-ალაგი, შენი დაბა-ქალაქი,
შენი ზღვა და ხმელეთი სანეტაროთ ქცეულა“ ².

ამგვარად, პოეტი ახერხებს, შექმნას სოციალისტური სამშობლოს თვალწარმტაცი სანახაობა; ამ სანახაობის სა-
დღესასწაულო განწყობილებას, მის ემოციურ ძალას აძ-
ლიერებს პოეტური სურათების ხატვის ის კონტრასტული
ხერხი, რომელსაც პოეტი მიმართავს.

საბჭოთა პოეზია ისწრაფვის გამონახოს ისეთი პოე-
ტური ხერხები, მოძებნოს - მრავალფეროვანი პოეტური
ფერები და სახეები, რომ სრულყოფილად გამოხატოს
აღორძინებული ქვეყნის ღირსება და ძალა, ჩვენ ხალხს
განაცდევინოს მთელი მისი მიმზიდველობა და სიმართლე.

¹ ილ. მოსაშვილი — „სამშობლო“.

² ი. ქვე.

თანამედროვე პოეზიაში სამშობლოს ცნება ფართო-შემეცნებითი ძალისა გახდა. დღევანდელ სამშობლოს-ცნებაში იგულისხმება არა მარტო საქართველო, არამედ მთელი საბჭოთა ხალხების მიწა-წყალი, სტალინური მეგობრობით შეკავშირებული საბჭოთა ხალხების მრავალ-ერიანი სამშობლო.

სამშობლოსათვის თავდადებისა და სიყვარულის თემა თანამედროვე პოეზიაში ორიგინალურად უკავშირდება ხალხთა სტალინური მეგობრობისა და ინტერნაციონალურ-სოლიდარულ გრძნობას. საბჭოთა ხალხების სტალინური იდეა ყველაზე უძვირფასესი მონაპოვარია ჩვენი-პოეტი გალაქტიონ ტაბიძის სიტყვებით რომ ვსთქვათ:

„ჩვენ ავაშენეთ ქვეყანა ძმობის
იგი ეყრდნობა ამ ქვეყნად პირველს
ხალხთა ძმობისა და მეგობრობის
ურთიერთ რწმენით ურყევ საძირკველს“.

ეს ფართო შემეცნებითი ხასიათი არის პატრიოტი-ზმის ნიშანდობლივი თვისება თანამედროვე პოეზიაში-ამ ნიადაგზე ფართოდ დამკვიდრდა მოძმე ხალხთა ცხოვრების თემა თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაში. ჩვენი ხალხი საბჭოთა მოძმე ხალხებთან ძმური, მეგობრული გრძნობითაა დაკავშირებული. ამ მეგობრობის ნიადაგზე წარმოშობილი პატრიოტული განწყობილების ჩვენება თანამედროვე პოეზიის საპატიო თემად იქცა. მართალია, არც ქართული კლასიკური მწერლობისთვის იყო უცხო მეზობელ ხალხთა ცხოვრების თემა, მაგრამ თვით ეს „მეზობლობა“ არ იყო ხშირად მეგობრული. ამ

განწყობილებას პოეტი გ. ლეონიძე აზერბაიჯანის პოეტებისადმი მიმართულ ლექსში ასე გადმოგვცემს:

„გვახსოვს, შუაში ელავდა ხმალი,
ცხედრის მოტირალს აღარ ვტოვებდით
არც მოერთგულე, არც თანახმანი...
ცალკე ვცხოვრობდით გაუტოლებლივ.
ცას აბნელებდა კვამლების სისქე
ძირს მიწა ყარდა კაცის მძორითა,
და კავკასიის ბედნიერ მზის ქვეშ
აკვნის რიცხვს—კუბოს რიცხვი სწონიდა“¹.

ასეთი იყო კავკასიის ხალხთა მდგომარეობა, ასეთია ჩვენი ხალხთა „მეზობლობის“ ლაქიანი სურათი წარსულში. ისტორიამ სამუდამოდ აუგო წესი და არასოდეს არ დაბრუნდება ეს სისხლიანი დღეები.

„გრძელი ხმლები და ციხე, ჯებირი
გარდავაბარეთ გარდასულ დროსა,
როცა გაგვიძღვა გამარჯვებული
— სტალინის ხელი, ლენინის დროშა“².

პოეტის ამ განწყობილებაში მთელი ჩვენი ხალხის მრწამსია გადმოცემული. კავკასიის ხალხებს დღეს ხალხთა სტალინური მეგობრობის გრძნობა აკავშირებს.

„ეხლა ხალხების გრძნობა გულიდან
ერთ ამოკვეთილ ღარზე წავიდა,
მთვრალი ვართ ძმური სიყვარულითა,
როგორც მაისის მიწა მწვანითა“³.

ასეთია ცოცხალი განცდა ამჟამად შექმნილი ხალხთა სტალინური მეგობრობისა, რომელსაც პოეტი ლეონიძე გულწრფელ პოეტურ სიტყვებში გადმოგვცემს.

¹ გ. ლ ე ო ნ ი ძ ე — „მისაღმება აზერბაიჯანის პოეტებისადმი“.

² ი ქ ვ ე.

³ ი ქ ვ ე.

მეგობრულ გრძნობით დაკავშირებულ ჩვენ ხალხებს არა მარტო უყვართ ერთმანეთი, არამედ გულწრფელად ახარებს თითოეულ ხალხთა მიღწევა და ეს მიღწევა თავის მიღწევად მიაჩნია. მოძმე ხალხთა სამშობლოსადმი სიყვარული ქართველმა პოეტმა ი. მოსაშვილმა ბელორუსიისადმი მიმართულ ლექსში ასე გამოხატა:

„და შენ, მეორე სამშობლოვ ჩემო,
დიდი საბჭოთა ქვეყნის ნაპერო,
შენი გმირული მარჯვენის ცემა,
ვერც ერთმა ძალამ ვერ შეაჩერა“¹.

ყინულოვან ოკეანედან შავ ზღვამდე „დგას დიადი გრძნობა“, ხალხთა მეგობრობის მტკიცე გრძნობა ჩვენი ხალხების სტალინური მეგობრობა არის საბჭოთა პატრიოტიზმის ძირითადი წყარო. ეს მომენტი თანამედროვე პოეტების საყოველთაო სიყვარულისა და პატივისცემის გრძნობის გამოხატვის საგანი გახდა.

* *
*

ქართველმა პოეტებმა დიდების, სიყვარულისა და პოეტური სიტყვის სულ წარმტაცი ფერებით შეამკეს საბჭოთა ხალხის მშობლიური წითელი არმია. ჩვენ წითელ მეომრებს მეტად კეთილშობილური იდეა ამოძრავებს: დაიცვას მშობლიური მიწა, განდევნოს ჩვენს მიწა-წყალზე ძალით შემოჭრილი ვერაგი მტერი, შეუნარჩუნოს ჩვენს ხალხს ბრძოლითა და შრომით მოპოვებული თავისუფლება, დამოუკიდებლობა და ღირსება. ამ ამოცანების განხორციელებისათვის გმირულად იბრძვის ჩვენი სახელოვანი არმია. სამშობლოს წინაშე ამ საპატიო მოვალეობის

¹ ი. მოსაშვილი — „ბელორუსიაში“.

შეგნებით შთაგონებული ჩვენი წითელი არმიელები სასწაულებს ახდენენ. მათი გმირული საქმეები საყოველთაო ქებასა და მოწონებას იწვევს.

ამ გმირობის სატუჟდევლს სამშობლოს მხურვალე სიყვარული წარმოადგენს. პოეტი ხ. ვარდოშვილის სიტყვებით რომ ვსთქვათ, „მამულის ტრფობით არის შობილი, მათი ზღაპრული გამბედაობა“. მათი „ბასრი მახვილი და მაგარი მკლავი“ დედა-სამშობლოს დაცვას ემსახურება. მათ კარგად ესმით, რომ საჭიროა გასწიროთ თავი უსაყვარლესი სამშობლოსათვის, რომ დაიცვა და ასახელო სამშობლო. შენი. წითელ არმიელს ათასი სიცოცხლე რომ ჰქონდეს. არც ერთს არ დაიშურებს თავისი სამშობლოსათვის. გმირი წითელ არმიელი ნატრულობს: „ნეტავი მომცაო სიცოცხლე დაულეველი, უშრეტი ძალა, უთვალავი ხელი და ფეხი, რომ ვიდგეო კოცონივით ცადაღმართული“ ჩვენი საზღვრების სადარაჯოზე.

მამულისათვის ტკბილიაო ომიც. მამული მოითხოვს: ყოველი საბჭოთა პატრიოტისაგან თავდადებას. „მამული ამბობს—იბრძოლე ჩემთვის, ჩემი სისხლი და ხორც-ხარ, შეილო“ (ს. ჩიქოვანი). საბჭოთა ხალხის პირმშო. „სოციალიზმის ლაშქარი“ გმირულად იცავს ჩვენს ქვეყანას. ჩვენი წითელი არმიელების ფიცად გაისმის პოეტის სიტყვები:

„მზად ვართ დავიცვათ სამშობლო,
ხალხს ავაცილოთ ზიანი,
დავიცვათ ჩვენი სტალინი
ჩვენი სიცოცხლე მზიანი“¹.

საბჭოთა ხალხის სამამულო ომში მონაწილე ქართველმა მეომრებმა კარგად იციან, რომ „სადაც ცეცხლს

¹ ალ. მ ა შ ა შ ვ ი ლ ი — „მხედრული სიმღერები“.

ანთებს მტერი, იქ საქართველოს კარი კიღია“ (ალ. აბა-
შელი), ამიტომაა, რომ ქართველი ხალხის სახელოვანი
გმირები „მკერდით იფარავსო მამულს. ვაჟკაცობით იცავ-
სო კერას და მამულს“. საბჭოთა მიწის ყოველ კუთხეში
დონბასში, დნეპრთან, აზოვის პირად თუ ბალჩისარაის
შადრევანის წყალთან ისმისო რეკა ქართულად მოქნეულ
ხმალთა. შურისგებას ითხოვსო ჩვენი მიწა დროებით „მტრის
მიერ შეგინებული და გათელილი“, და ჩვენი პოეტები
გამსქვალული არიან რწმენით, რომ შურს იძიებსო წითე-
ლი არმია მტერზე, არავინ ჩაუგდება მტერს საჯიჯგნად
სამშობლოსო. ჩვენი ხალხის, წითელი არმიის გამარჯვება
გარდაუვალიაო, რადგან

„მას წინ მიუძღვის დიდი სარდალი,
სიმათლისათვის ბრძოლას ჩვეული,
მართალთა შორის უფრო მართალი,
რჩეულთა შორის უფრო რჩეული“¹.

საბჭოთა პოეზია სამშობლოს დაცვის წმინდათა წმინდა
იდეას უმღერის, ჩვენს ხალხში სამშობლოს დაცვის მტკი-
ცე რწმენას აღვივებს. და ამ რწმენაში ხედავს ჩვენი ქვე-
ყნის გაუტეხელ ძალას:

„რწმენით იარ, იარ, იარ,
მტკიცე ქონდეს ბიჯი,
ყოველ ნიჭზე ძლიერია,
ქვეყნის დაცვის ნიჭი. ✓
ისე იყო და ასეა
ბრძოლა ჩვენი მიწის,
რწმენა ბევრად ძვირფასია
მან გატანა იცის“².

¹ ალ. აბაშელი ი.— „ბოროდინოს არწივი“.

² გ. ტაბიძე — „იდეა“.

ოქტომბრის რევოლუციის „გრიგალში დაბადებული“ ჩვენი არმიის ძალას მისი კეთილშობილური მიზნის სი-
ცხადე განსაზღვრავს. საბჭოთა ხალხის მშობლიურმა არ-
მიამ იცის, რომ იგი იცავს ხალხის თავისუფლებას, მას
ესმის პოეტის სიტყვებით რომ ვთქვათ: „რისთვის იბრძვის,
რისთვის ომობს იცის რომელ მხარეს იცავს, იცავს სის-
ხლით, იარით“ (გ. ტაბიძე). ჩვენი წითელი არმიას თავ-
დაცვის მიზნები ამოძრავებს და არა დაპყრობის, სხვის
დამონების; ჩვენი არმია იცავს თავის სამშობლოს, ოჯახურ
კერას, საბჭოთა ბავშვებს, დედებსა და მამებს, ამ მიზნის
სიდიადეში არის ჩვენი არმიის ძალაც. ჩვენ არ გვინდა
სხვისი მამული, „ჩვენ არ გვინდა სხვისი რბევა“, მაგრამ
ჩვენს „დროშას და მიწას“ არავის მივცემთ, ლომის ძალ-
ლონით დავიცავთ დედა-სამშობლოს. ასეთია ჩვენი ხალ-
ხის გადაწყვეტილება.

* *
*

სამშობლოს თემა არ არის ახალი მხატვრული შემე-
ცნებითი სამყარო თანამედროვე პოეზიისა. იგი ისევე
„ძველია“, როგორც თავათ ჩვენი ლიტერატურა. ამ მი-
მართულებით ქართულ ლიტერატურაში გზა კარგად იყო
გაკაფული. თანამედროვე პოეზია ფართოდ იყენებს ჩვენი
სახელოვანი კლასიკოსების მემკვიდრეობას სამშობლოს
თემის მხატვრული გაშლისთვის. მხატვრული შემოქმედე-
ბის მთელი რიგი მომენტი გამოყენებულია „ნილაბ-
მოხდილი სახით“ ახალი სიტუაციითა და ახალი შეხამე-
ბით თანამედროვე პოეტების მიერ.

თანამედროვე პოეზიაში ხშირია ცდა ქართული ლი-
ტერატურის კლასიკოსების მიერ ნაცადი პოეტური
ფორმის გამოყენებისა. პატრიოტულ თემასთან მისვლა

ხშირად იმავე გზითა და მხატვრული სახით მიმდინარეობს. სამაგიეროდ სრულიად ახალია ის იდეური სამყარო, ის ემოციური განწყობილებანი, რომელიც უკვე გამოყენებულ ფორმალურ ჩარჩოებში გვევლინება.

მსგავსი მხატვრული ფორმა, მაგრამ ახალი შემეცნებითი ძალა და განწყობილება—ასეთია ის მსგავსების გზა, რომელიც ხშირად გვხვდება თანამედროვე პოეზიაში. საკითხს თუ ამ მხრივ შევხედავთ, მაშინ უფრო ნათელი გახდება ის მსგავსება, რომელსაც ხშირად ადგილი აქვს თანამედროვე პოეზიასა და კლასიკოსების ნაწერებს შორის.

ეს გარეგნული მსგავსება უფრო აძლიერებს იმ ახალი პატრიოტული განწყობილების ძალას, რომელიც თანამედროვე ლექსში ჟღერს. პოეტებიც ხშირად ამიტომ მიმართავენ ამ გზას.

ქართულ პოეზიას ბრწყინვალე ტრადიცია აქვს, მან განვითარების შესანიშნავი გზა განვლო. ამ გზაზე ორი პრინციპულად განსხვავებული მხატვრული ნაკადი მოჩანს. პოეტების ერთი ჯგუფი შეიძლება განვიხილოთ, როგორც „აზრის“ პოეტები, ე. ი. ისეთები, რომელთა ნაწერები „აზრის“ პრინციპის პრინციპზეა აგებული. მეორე ჯგუფი პოეტებისა პოეტურ ნაწარმოების მხატვრულ პრინციპად სახეს აყენებდა. პოეტური ქმედობა ლირიკული სახეობრივი ქმნის გზით მიდიოდა. პრინციპი აზრის გადმოცემისთვის პოეტურ სახეს ეკუთვნოდა. მაგრამ ეს ორი გზა კი არ იყო, იდეურად ერთიმეორის საპირისპირო, არამედ ერთი გზის ორი ნაკადი, სადაც პოეტები პოეტური სახის გამომჟღავნების პრინციპით ჯგუფდებოდნენ. ხშირად ეს გარემოება იცვლებოდა ეპოქების მიხედვით. იყო ეპოქა, როდესაც უპირატესობა პირველ ნაკადს ეკუთვნოდა. აზრის უპირატესობისა და წინ წა-

მოწევის საჭიროება ეპოქის ხასიათით იყო ნაკარნახევი. იყო ისეთი შემთხვევა, როდესაც უპირატესობა მეორე ნაკადს ეკუთვნოდა. ეს ორი ნაკადი თანამედროვე ლიტერატურის განვითარების გზაზედაც შეინიშნება. საბჭოთა ეპოქის ჩამოყალიბების და შექმნის პერიოდში უპირატესობა ეგრედწოდებულ აზრობრივ პოეზიას ჰქონდა, რის გამოც სააგიტაციო-საპროპაგანდო ელფერი გადაკრავდა ლიტერატურას. ეს შეეხება კერძოდ პროლეტარული პოეზიის პირველ პერიოდს. საბჭოთა წყობილების განმტკიცებასთან ერთად მწვავედ დაისვა პროლეტარული მწერლობის წინაშე „ფორმის“ საკითხი. ჩვენში რევოლუციის აზრის გამარჯვებამ, რომლის პროპაგანდაც პოეზიას ჰქონდა დაკისრებული, საბჭოთა მკითხველის გემოვნების გაზრდამ პოეზიის ახალი მხატვრული პრინციპის საჭიროება წამოაყენა. დადგა ახალი მხატვრული პრინციპის ძიების მთელი ეპოქა. ჩვენი პოეზია, შედარებით, ახალი გზით წავიდა. მან კლასიკური-მემკვიდრეობიდან შესაფერისი ნაკადი მონახა და, ამგვარად, სახეობრივი ლირიკის ტრადიციული პოეტური ნაკადი ახალ პრინციპზე ავიდა. საბჭოთა პოეზიის პრინციპულ მხატვრულ გზად ეს ნაკადი იქცა.

თანამედროვე პოეზია უმთავრესად მოვლენის სახეობრივი ხატვის გზას ადგია. აზრის არა პირდაპირი გადმოცემის გზა, არამედ მხატვრული შემოვლით, სახეთა სიჭარბითა და ემოციებით ვითარდება თანამედროვე პოეზიაში ყოველთვის თემა, ეს შეეხება პატრიოტიზმის თემასაც.

დიდი მოვლენების მეტისმეტი ლირიულობით გაშლა პირველ რიგში შეინიშნება თანამედროვე პოეზიაში. და არა მარტო პოეზიას აქვს ეს ტენდენცია, არამედ პროზასაც.

თანამედროვე პოემა, რომანი თუ მოთხრობა ლირიკულობისაკენ მოწოდებით ხასიათდება. „ლირიკული ინტერმენცო“ მთელი თანამედროვე მხატვრული ლიტერატურის ზოგად-სტილად იქცა.

ლექსის სახეობრივი და აზრის არაპირდაპირი ხატვის მანერა ფართოდ დამკვიდრდა ჩვენს მწერლობაში. თანამედროვე პოეზიის ეს დამახასიათებელი სტილური ნიშანი შეინიშნებოდა ჩვენს მიერ ზემოთ წარმოდგენილ მხატვრულ მასალაში. დამატებით, გ. ლეონიძის „ქართლის ბალი“ გამოდგებოდა ამ დებულების საილუსტრაციოდ. პოეტი აღორძინებული სამშობლოს სურათს გვაძლევს მდიდარი პეიზაჟური სახეების შექმნის გზით.

„ბრწყინავს ქართლი—ვარდის ბალი,
შეფრქვეული მინანქარით,
იაგუნდის წვიმა დასწვიმს,
სურნელების დაქრის ქარი...
ოქროს წყალი, ზტმის ლალი,
შვინდის ლალი, მარწყვის ლალი,
ბროწეულის ყვავილები,
თითქოს თონის ნაკვერჩხალი“.

ამგვარად, იქმნება მდიდარი მხატვრული სახეების ფონი, რომელზედაც პოეტი აღორძინებული სამშობლოს გრანდიოზულ სახეს აგებს:

„დღეს მართალი განთიადი
განათებს და შეუქით გზატავს,
შენი შვილის სიყვარულით
პირს ღიმილი მოგვმატა“.

და ასე არაპირდაპირი, ერთგვარი მოარების სახეობრივი ხერხით პოეტი აღწევს მიზანს, — შექმნას წარმოდგენა ახალ, თავისუფალ სამშობლოზე.

რასაკვირველია, ყველა ერთნაირის ძალით ვერ აღწევს
ამ მიზნის სრულყოფას, მაგრამ ეს პოეტური ნიჭის სა-
ქმეა და არა მხატვრული ხერხისა.

* *

აღორძინებული და თავისუფალი სამშობლოსათვის
თავდადებისა და სიყვარულის იდეა ახალი ძალით ამეტ-
ყველდა საბჭოთა ხალხის სამამულო ომის ამ მრისხანე
დღეებში. საბჭოთა პოეზია უჩვეულო პატრიოტულმა
აღტყინებამ მოიცვა. საბრძოლო საყვირისა და დაფდა-
ფების განგაშის ხმად გაისმის საბჭოთა პოეტების ლექ-
სები.

ქართული მწერლობა მთელი თავისი სასიცოცხლო
ინტერესებით გვერდში ამოუდგა საბჭოთა ხალხს და ვე-
რაღ მტერზე გამარჯვების საქმეს სკედს. თანამედროვე
მწერლობა ერთპირად ამეტყველდა საბჭოთა პატრიო-
ტიზმის უჩრდილო გრძნობით. მთელი ჩვენი მწერლობა
ერთი აზრითა და გრძნობით განიმსკვალა:

„კალამო, მხოლოდ შემუსრე მტერი
გადაივიწყე სხვა ყველაფერი“. —

ალექსანდრე აბაშელის ამ სიტყვებში მთელი ჩვენი მწერ-
ლობის აზრია გამოთქმული. ჩვენი პოეზია არასოდეს
ყოფილა ისეთი ერთსულოვანი პატრიოტული თავდადე-
ბისა და სამშობლოს დაცვის გადაწყვეტილებით გამსჭვა-
ლული, როგორც დღეს.

ჩვენს სამშობლოზე გერმანიის ფაშისტური ურდოების
თავდასხმის მეორე დღეს საბრძოლო განგაშად გაისმა
პოეტი ალ. აბაშელის სიტყვები:

„ცამ დაიქუხა გუშინ,
მეხიც გავარდა ბევრი,

დილა გათენდა ქუში
და ფეხზე დადგა ერი.
ცამ დაიქუხა გუშინ,
კარს მოგვადგაო მტერი* 1.

პატრიოტული ალტყინებით შთაგონებული პოეტი მო-
უწოდებდა ჩვენს ხალხს დედა-სამშობლოს დასაცავად-
ჩვენი ხალხის ძალაში, სამშობლოსადმი სიყვარულისა და
თავდადების გრძნობაში დარწმუნებული საბჭოთა პოეტი
აღსავესება რწმენით, რომ ჩვენი ხალხი სისხლით დაიცავს
თავისუფლების დიად მონაპოვარს:

„განა იმისთვის მოვსპვით
შავი ჯალათი ძველი,
განა იმისთვის ვმოსვით
სინათლით მიწა გრცელი,
რომ განთიადის მომსწრეთ
კვლავ დაგვფენოდა ბნელი?“ 2.

არა! ეს არასოდეს არ - მოხდებაო. ვერავინ წაგვარ-
თმევსო ძალით ჩვენს თავისუფლებას, ჩვენს დამოუკიდე-
ბლობას, ჩვენს ღირსებას. საკუთარი მკერდით დაიცავსო-
ბელადის დამახეობაზე ფეხზე დამდგარი საბჭოთა ხალხი
დიად სამშობლოს. პოეტთან ერთად ამ სიტყვას მთელი
ჩვენი ხალხი იმეორებს. ჩვენი ხალხის გადაწყვეტილება-
აღსავესება გამარჯვების გარდაუვალი რწმენით. საბჭოთა
პოეზიაც ამ რწმენას აღვიფებს და ზრდის ჩვენს ხალხში.

სამშობლოს დასაცავად გვიხმობს ალ. მაშაშვილის
მგზნებარე პატრიოტული სიტყვები:

„სტალინის დროშა გავშალოთ,—
ორბის-ფრთა ნაპერწკლოვანი,

1 აღ. ა ბ ა შ ე ლ ი — „ცამ დაიქუხა გუშინ“.

2 ი კ გ ე.

დავძახოთ ბრძოლის ყიჟინა,
მრისხანე, ხმა ცეცხლოვანი,
მტერს დავსცხოთ, ქარბუქს მიჭონდეს
მათი ოხვრა და გლოვანი,
კვლავ ვასახელოთ გმირობით
სამშობლო სახელოვანი“¹.

ჩვენს ხალხს საუკუნეების მანძილზე არა ერთი და ორი სამართლიანი ომი უწარმოებია სამშობლოს დასაცავად. ქართველმა ხალხმა სახელოვანი ტრადიცია შექმნა ამ მხრივ. ეს დიდებული ტრადიცია ახალი ძალით ცოცხლდება ახლა, როდესაც ჩვენი ხალხი კვლავ აღდგა სამშობლოს დასაცავად, ახლა, როდესაც ისტორიაში ყველაზე უფრო სამართლიან ომს ვეწევი. ჩვენი სახელოვანი ტრადიცია გზას გვინათებს ვერაგ მტერთან ბრძოლაში.

ჩვენს ხალხს წარსულში უფრო უარესი დღე ახსოვს. ბევრჯერ განუზრახავს მტერს ჩვენი დამონება. მტრის მუქარა ბევრჯერ სმენია ჩვენს ხალხს.

„ჩვენთვის წარსულში შემოუთვლიათ,
როცა გვირბევდნენ მთა-ბარს, ტყე-ველსა:
ქართლში მიწასაც აღარ გავუშვებთ,
ქვას არ დავტოვებთ დაუმტრეველსა“².

მაგრამ ჩვენი ხალხი გმირულად შეხვედრია კარზე მომდგარ მტერს. თავისუფლების გულისათვის არ დაუზოგავთ სიცოცხლე, „დამარცხება უნდოდათ?—გამარჯვება ვიცოდით“. გმირულად შეუუმუსრავეთ მუხანათი მტერი ჩვენს წინაპრებს. ამაზე მოგვითხრობს ჩვენი დიდებული წარსული.

¹ აღ. მ ა შ ა შ ე ი ლ ი — „სიმღერა გამარჯვებისა“.

² გ. ლ ე ო ნ ი ძ ე — „სამშობლოსათვის, სტალინისათვის“.

„მაგრამ დაჰკარით ფეხი საფლავეებს,
ჰკითხეთ წინაპრებს—მამულის მხედრებს,
ჰკითხეთ ტაშისკარს, ჰკითხეთ ასპინძას,
რა მასპინძლობაც მტერს დავახვედრეთ!“¹.

ჩვენი ბრწყინვალე წარსული, სამშობლოსათვის უთანასწორო ბრძოლაში განწირულ გმირთა საქმეები, ამ სამამულო ომის დრად დღეებში კვლავ მოგვიწოდებს შორეულ წარსულიდან: „მტრებს აღარ მივცეთო კარგი მამული“. ეს მომენტი ნიქიერად აქვს მოხაზული პოეტ გრ. აბაშიძეს. პოეტის რწმენით, ჩვენ წინაპართა საგმირო საქმეები გვაქვხვებენ დღეს საგმირო საქმეებისთვის. ისინი გვეძახიან:

„ჩვენებრ გმირობას გთხოვთ საქართველო,
ამაზე დიდი პრის დიდება?
მტერმა სამშობლო რომ გადათელოს,
საფლავში ფერფლიც აგვიტირდება“².

ჩვენი ეპოქის პოეტი, დარწმუნებული საბჭოთა ხალხის გმირულ ბრძოლაში, აქედან გადასძახებს წარსულის გმირებს:

„არა, ჩვენც ვიცით გმირული შებმა,
ჩვენც გვაფრთოვანებს ბრძოლის ნალარა,
რომ გადათელონ სამშობლო მტრებმა
მისთვის ვაქციეთ განა ბაღნარად?
ჩვენს სულში ლალი არწივი ბუდობს,
გვერჩის გული და არ ვართ ჯაბანი,
დასავლეთიდან წამოსულ ურდოს
ჩვენც ვხვდებით, როგორც მამა-პაპანი“³.

¹ გ. ლ ე ო ნ ი ძ ე — „სამშობლოსათვის, სტალინისათვის“.

² გრ. ა ბ ა შ ი ძ ე — „გიორგი VI“.

³ ი ქ ე ე.

ქეშმარიტად, ჩვენი სახელოვანი გმირები თავიანთი ბრძოლით სამშობლოსათვის ახალი დიდებითა და სახელით შემოსავენ ჩვენი ხალხის გმირულ ისტორიას.

ჩვენს „პატარა ხალხს“ წარსულის მრისხანე დღეებში დაუცავს თავისი დამოუკიდებლობა და ღირსება. მით უმეტეს დღეს შესძლებს იგი მოძმე ხალხებთან ერთად დაიცვას წმინდათა წმინდა სამშობლო, თავისუფლება და დამოუკიდებლობა. ამ აზრს ასე გადმოგვცემს პოეტი ს. ჩიქოვანი:

„მე შვილი ვიყავ პატარა ერის,
ერის, რომელიც იწოდა ოდით;
ო, გვენგრეთდა მაღალი ჰერი
და ქარიშხალი დაქროდა შფოთით.
გვაცილდნენ პირთან მოტანილ ლუკმას,
მხარე გულადი დაპრილი იწვა,
მაგრამ ბელადის გენიის შუქმა
სული შთაჰბერა მოგვალულ მიწას
და შვილი გაუხდით უძლეველ ხალხთა“¹

და ახლა ჩვენი სამშობლოს დაცვა ამ მოძმე ხალხთან ერთად ჩვენი გმირული საქმეაო.

„დადექით, ძმებო, სამშობლოს ვიცავთ.
ჩვენ ზხას გვინათებს მამული ჩვენი,
არვის დაუთმოთ მშობელი მიწაც,
რასაც ქარტიით ათბობდა ბრძენი.
დადექით, ძმებო, მახვილი მტარვალს
მტერს დავატეხოთ სიკვდილის ზარი,
გვწამს გამარჯვებას დანერგავს კვლავად
სტალინის სიბრძნით გაწვრთნილი ჯარი“².

¹ ს. ჩიქოვანი — „მამულისათვის“.

² იქვე.

ჩვენი დიადი სამშობლოს დაცვის გმირული სულით აღაგზნებს საბჭოთა პოეზია ჩვენი ხალხის გონებასა და გრძნობას: საბჭოთა ხალხის სიძლიერესა და ჩვენი სამშობლოს სიმართლეში ხედავს ჩვენი პოეზია იმ ძალას, რომელმაც უნდა იხსნას ჩვენი სამშობლო განსაცდელისაგან. ჩვენი სამართლიანი საქმისათვის ბრძოლით აღფრთოვანებულ საბჭოთა ხალხს სამამულო ომის მრისხანე დღეებში ჩვენი პოეზია სიყვარულის ჩაუქრობელ გრძნობას უღვივებს. სამამულო ომის გმირებისადმი მიმართულ წერილში პოეტი ალ. მაშაშვილი წერს:

„სამშობლო გასაპირშია,
მზად ხართ? მთელი ხმით ვყვირი მე
მთებიდან, დაღმართებიდან—
მზად ვართ, მეძახის გმირი მე.
დასცხეთ, დაჰკარით, ბიკებო,
არ ენახო მათი კირი მე,
სად მეგულება სამშობლო,
მტრებისთვის გასაწირი მე.
არ გამეგონოს არასდროს
მანდ თქვენი გასაპირი მე,
დასცხეთ, დაჰკარით მტარეალებს,
დაჰკარით თქვენი კირი მე“¹.

აკაკი წერეთლისეული ლირიკული ამღერება, სილალე და პატრიოტული აღგზნების ხმა ისმის ამ ლექსში. ლექსის საბრძოლო პატრიოტული განწყობილებებისათვის შესაფერისი პოეტური ფორმაა გამოძებნილი.

საბჭოთა სამშობლოს სიყვარული, „საბჭოთა მიწის სიმართლე“, მამულის დაცვის მოვალეობა და შეგნება

¹ ალ მაშაშვილი — „წერილი სამამულო ომის გმირებისადმი“.

ამოძრავებს საბჭოთა ხალხს. ამ პატრიოტულმა შეგნებამ წარმოშვა სამამულო ომის უბადლო გმირები, შეუდრეკელი, მტკიცე ხასიათის მქონე საბჭოთა გმირები. სამშობლოს დაცვის მოვალეობის შეგნებამ ჩაადენინა სასწაულები გასტელოს, მიშაკოვას, პირტახიას, შალამბერიძეს, გახოკიძეს, ადამიასა და სხვებს.

ფაშისტური ჟრდოების წინააღმდეგ ბრძოლაში ათასობით გმირები დაიბადნენ, გმირები, რომლებიც ყოველგვარ განსაცდელს სძლევენ, გმირები, რომელთა წინაშე სიკვდილის შიში არაა ~~მოზად~~ იქცა. სამამულო ომის გმირები საბჭოთა პატრიოტული პოეზიის ყველაზე საპატიო თემა გახდა. ამ თემაზე მრავალი შესანიშნავი ნაწარმოები შეიქმნა.

სამშობლოსათვის თავგანწირვისა და¹ვერაგი მტრის წინაშე ქედმოუხრელობის უმაღალითო გმირული საქციელი, რომელიც ქართველი ხალხის შვილმა პირტახიამ ჩაიდინა, შარავანდედით შემოსა ქართულმა პოეზიამ. სამშობლოსათვის თავგანწირული პირტახიას გმირული სული პოეტური ძალით ცოცხლდება გ. ლეონიძის ლექსში— „მხედარი პირტახია“.

„მოგკლეს და მაინც არ გატყდი,
გმირობამ გაგაგულისა...
შენ გზრდიდა დედის სალი რძე,
ფესვი სამშობლოს გულისა“¹.

ასეთივე ძლიერი ემოციური სურათი შექმნა ს. ჩიქოვანმა ლექსში— „პირტახია“. გმირ ტანკისტს გარს შემოერთყაო. მაცდურბ მტერი. დაგვნებდიო და შეჰპირდა ფულს. გმირის პასუხი ასე აქვს მოცემული პოეტს:

¹ გ. ლეონიძე — „მხედარი პირტახია“.

„არ ვვაპრობ, არა! ჩვენ ვიბრძვით მხოლოდ—
ტანკის კოშკიდან პასუხი გაეც—
ჩვენ მარტო ტყვიით ვპასუხობთ ბოროტს,
არ ვყიდით მშობლის მიწას და ჰაერს“¹.

გმირმა მტრის ტყვეობასა და ლაჩრულ მორჩილებას გმირული სიკვდილი არჩია. სამშობლოს სიყვარულისა და ღირსების დაცვის გრძნობით შთაგონებული გმირი მტერს ფაქტურ პასუხს გასცემს და მამულისათვის გმირულად კვდება. მაგრამ უკვდავია საბჭოთა გმირის სახელი. მის გმირულ საქციელს, დიდებით შემოსავს შთამომავლობა. სამშობლოსათვის თავგანწირული გმირები მარად იცოცხლებენ მილიონთა გულში. მათი კეთილშობილური საქციელი უკვდავებით შემოსავს მათ სახელს.

საბჭოთა გმირის გასტელოს გმირული სახელის უკვდავების იდეას ასე გადმოგვცემს პოეტი გრ. აბაშიძე.

„ტყვია გასტეხავს ბევრ გულის ფიცარს
გულს კი ვერ გასტეხს გული ჩვენია,
ვინც სიმართლეს და სამშობლოს იცავს,
სიცოცხლე მუდამ მას დარჩენია“.

საბჭოთა გმირობის საფუძველი სამშობლოს სიყვარულის შეგნებაა. ბრძოლის მიზნის სიცხადე და სიმართლე აქეზებს ჩვენს გმირებს, საგმირო საქმეებისათვის. პოეტო ს. ჩიქოვანი გმირ გასტელოს ასე მიმართავს:

„გულში ჩაგვენთო სახება შენი,
ვარვარა ფრთების შხუილი მესმის,
მკლავს გიკაჟებდა სამშობლოს ბრძენი,
ცად გამაგრებდა მამულის ფესვი“.

¹ ს. ჩიქოვანი — „პირტახია“

სამშობლოსათვის თევგანწირულ გმირთა საქმე აღაფრთოვანებს ჩვენს ხალხს ახალი და ახალი საგმირო საქმეებისთვის. მათი გმირული სული მოუწოდებს ჩვენს ხალხს შური იძიოს ვერაგ მტერზე, გაანთავისუფლოს წმინდათა-წმინდა საბჭოთა მიწა ბარბაროსობის ქუსლისაგან, თავდადებით დაიცვას დედა-სამშობლო, ჩვენი დამოუკიდებლობა, ჩვენი ღირსება.

სამამულო ომის თემა ბევრ თანამედროვე პოეტს რომანტიკის გზით მიყავს. ჩვენი სამშობლოსადმი უსაზღვრო სიყვარულის გრძნობა, ვაჟკაცობისა და გმირობის უჩრდილო მაგალითები რომანტიკული გზნების საუცხოო „მასალაა“. სამამულო ომის მრისხანე დღეების რომანტიკული გაცოცხლება აძლიერებენ პოეტური ფაქტის ძალას, მოსავენ სილამაზისა და სიყვარულის უძლეველი გრძნობით „ომში წასულთა საქმეებს“. ჯანსაღი რომანტიკა, ჩვენი ხალხის გმირული ბრძოლის გამარჯვების რწმენით შთაგონებული რომანტიკა, რომელსაც არაფერი აქვს საერთო უსასოებასთან და სევდასთან,—ასეთია ის განწყობილება, რომელიც თანამედროვე რომანტიკულ ლექსს გააჩნია. წერის ამგვარი მანერით ყურადღებას იპყრობს უკანასკნელი პერიოდის ლექსები სამამულო ომის თემაზე. მათ შორის უნდა აღინიშნოს რომანტიკული სიტბოთი გაცოცხლებული და სურნელებით გაჟღენთილი კ. კალაძის ლექსები: „ღები“ და „თქვენი სიმღერა“.

პოეტი კარლო კალაძე ორიგინალური პოეტური გზით გვიხატავს საბჭოთა ქალიშვილების ჯანსაღ რომანტიკას, ომში წასული ძმის სიყვარულით გამოწვეულს.

ღებს—ფატმანს და თამარ ქალს, არ ასვენებს ფიქრისა სამამულო ომში წასული ძმისა, მაგრამ წუხილის მანძილი მოკლეა. ღებს მოუვათ „სანატრელი ბარათი“, რომელსაც

სურათიც მოჰყვა, სურათი სამი ვაჟკაცის, — ძმისა და ორი მეგობრის. სურათზე წარწერაა, რომელიც მოუთხრობს დებს მათ გმირულ თავგადასავალს:

„წერა: ძმობა ჩვენი მტკიცეა,
გრივალმა ერთად გადაგვიქროლა,
ერთი აქ ლევან გორგასლისძეა,
მეორე — თქვენთვის უცხო მიკოლა“.

ვაჟკაცების გმირული საქმით აღფრთოვანებული ქართლის დედა და დები ოცნებობენ, ზრუნავენ და სიყვარულის ფარული ცეცხლით მოსავენ ვაჟკაცების გმირობას.

ჩვენს მეომრებთან ერთად სამშობლოს დაცვის საქმეს ემსახურება ყოველი საბჭოთა მოქალაქე. ჩვენს მამაკაცებს ზურგს უმაგრებს ჩვენი სახელოვანი პატრიოტი ქალების შრომა და მზადყოფნა სამშობლოსათვის. ქართველი ხალხის ისტორიულმა წარსულმა არა ერთი და ორი ბრწყინვალე სახელი შეგვინახა ქართველი ქალისა, რომელსაც მსხვერპლად მიუტანია თავისი სიცოცხლე მამულისათვის. სამშობლოს დაცვასთან, სამშობლოსათვის თავდადებასთან რაღაც ზღაპრულის გრძნობით არის დაკავშირებული „ქართველი დედა“ ჩვენს პოეზიაში.

„ქართველ დედას“ მუდამ უქებდა ჩვენი ლიტერატურა გმირულ ქცევას: ხოტბას ასხამდა მას სამშობლოს ერთგული და თავდადებული გმირების გაზრდისათვის. ჩვენი ხალხის ახალი, სულით ძლიერი საბჭოთა „ქართლის დედები“ მამულს უზრდიან უფრო სახელოვან შვილებს, რომლებიც არ შეარცხვენენ თავიანთ წინაპრებს. ისინი საქვეყნოდ ასახელებენ „ქართველ დედას“, დედას დიდი რუსთაველისას, დიდი ბელადისა — სტალინისას. პოეტი გ. ლეონიძე ლექსში „ქართველ ქალს“ უქებს ჩვენს დე-

დებს გამოზრდილ შვილებს. პოეტს სჯერა, რომ არავის მისცემენო უფლებას „შენი წმინდა მანდილი მტკრიანი ფეხით გადასთელონ“, ისინი ასახელებენო სამშობლო-კერას, არ განწირავენო შენს იავნანას. დედისადმი მიმართულ წერილში ქართველი მხედარი ფიცსა სდებს საყვარელი აღმზრდელის წინაშე:

„სირცხვილს არ გაკმევ, შენს სახელს ვფიცავ,
მტერს თავხარსა ვცემ ვაჟკაცურ რისხვით,
ჩემი მამულის საყვარელ მიწას
მკერდით დავიცავ, შეღებილს სისხლით“¹.

„ქართველი დედა“ შვილის, „დედ-გმირ ვაჟკაცის“, თავგანწირვით აღფრთოვანებული ამაყობს მისი სამაგალითო გმირული საქმით და კმაყოფილებით ამბობს: „ღღესაც გვყოლია ცეცხლში შობილი შეუდრეკელი გმირთა თაობა“-ო, რომელთა ზღაპრული გამბედაობა საარაკოდ გადაეცემათ თაობას.

საბჭოთა ხალხი, როგორც ერთი კაცი, ისე აღსდგა პირისისხლიანი ფაშიზმის წინააღმდეგ, ისტორიას არ ახსოვს ხალხთა ასეთი ერთსულოვნება შემოსეულ მტერთან ბრძოლაში. ჩვენში ქვეყანა ერთიან საომარ ბანაკად იქცა: ფრონტი და ზურგი მტკიცედაა დაკავშირებული—ერთ მიზანს ემსახურება—მტრის განადგურების მიზანს. ფრონტისა და ზურგის მტკიცე კავშირი დიდი პოეტური ზღვრებით გამოხატულია ალ. აბაშელის ლექსში „დედა და შვილი“.

დედა დიდის სიყვარულით აცილებს სამშობლო-ქვეყნის ძახილზე საომრად მიმავალს შვილს და ასე მიმართავს მას:

¹ ხ. ვ ა რ დ ო შ ვ ი ლ ი — „მხედრის წერილი დედისადმი“.

„შენ წახველ, მე აქ დავრჩები,
ქვეყანას აქვე ვპირდები,
მე აქ შენეულ კომბაინს,
ხელმარჯვედ ჩავექიდები.

შენ იქ სისხლს დაღვრი,
მე ოფლად აქ დავეფრქვევი ყანასა,
დღეს ეს ორივე თანაბრად
სპირდება ჩვენს ქვეყანასა“ ¹.

ყოველნაირად უნდა შევეუწყოთ ხელი სამშობლოს დაცვასო. ყოველი საქმე ღირსიაო ქების, თუ ქვეყნის დაცვას ემსახურება. ყოველი პროფესიის მუშაკი თავის წინაშე უნდა აყენებდესო კითხვას—რა გააკეთა მან ფრონტისათვის. ყოველმა საბჭოთა მოქალაქემ უნდა მოიხადოს თავის საბრძოლო ვალი სამშობლოს წინაშე—ასეთიაო ამოცანა, რომელსაც უყენებს სამშობლო ჩვენს ქვეყანას. ამ გრძნობას ზრდის ჩვენს ხალხში თანამედროვე პოეზიაც.

* საბჭოთა პოეზია მგზნებარე სიძულვილის გრძნობას აღვივებს დამპყრობელთა და მოძალადეთა მიმართ. ფაშისტი ბარბაროსების, კაცობრიობის კულტურისა და ცივილიზაციის ვერაგი მტრის სიძულველ სახეს. აშიშვლებს საბჭოთა პოეზია, ააშკარავებს მტერს „მიხაკისფერის სიკვდილის მთესავს“—მის გველურ ბუნებას, რომელიც

„სხვის ღობე-ყორეს რომ ეფარება,
და მსხვერპლს დაეძებს ზაფხულ-ზამთარი,
ეგ არის, აკვნებს რომ ეპარება
და ბავშვებს აზრჩობს, როგორც აფთარი“ ².

ამ ბარბაროსებს განუზრახავთ საბჭოთა ხალხის დამონება. „პირსისხლიანი მოდის აფთარი, ცდილობს მიწაზე

¹ ალ. აბაშელი — „დედა და შვილი“.

² ალ. მაშაშვილი — „დედა და შვილი“.

წყვედიადის გაშლას“. „ბარბაროსი სისხლის მსმელი, გონე-
ბასთან ჯიბრში მყოფთ, საწამლავით ხელში მოსულს, მას
სიკვდილი მოსდევს მხლებლად“ (გ. ტაბიძე),—ასეთია ჩვენს
მიწა-წყალზე ვერაგულად შემოჭრილი მტრის სახე.

ამ „აზრის ქოსებს“ სურთ მონობაში იყოლიოს მთელი
მსოფლიო. მათი ვერაგული საქმე, მათი ნაკვალევი სი-
სხლით არის მორწყული. სადაც მათ თეხი დააბიჯეს,
ყველგან სიკვდილი და სისხლი დათესეს. ვერანად აქციე-
სო აყვავილებული სოფლები და ქალაქები. უმსგავსაოა
მათი საქმენი—„ნგრევის ქვა და ნაცარი“, ხალხს დაავიწ-
ყეს თითქოს სიცილი და ქვეყანა ცრემლითა და სისხლით
დატვირთესო, დედების თვალწინ ხმელი ხესავით ცეცხლს
შეუქეთესო თოთო ბავშვი.

თავგაჩეხილი მოხუცები, ნამუსახდილი და ჩამოხრ-
ჩობილი ქალები, დახოცილი ბავშვები, გაძარცული და
დარბეული ჩვენი სოფლები და ქალაქები თვალწინ უდგას
ჩვენს ხალხს და შურისძიების კოცონად აენტო მათი
გული, ჩვენა ხალხი შურს იძიებსო ვერაგ მტერზე.

„უნდა დაემზოს ბილწი ატილა,
ხალხის მტარვალი ხელ სისხლიანი,
უნდა მიეზღოს ვერაგს ათწილად,
• რაც მან ქვეყანას უყო ზიანი.
ვისაც გსურთ დასტკბეთ მისი დამხობით,
ხელი მოკიდეთ იარაღს ყველამ,
რომ გამოიღოს ცეცხლის ნაყოფი
ხალხის ყამირზე ნათესმა ელვამ“¹.

ჩვენი ხალხი აღსავესება სიძულვილით და ზიზღის გრძნო-
ბით მტრებისადმი, ბარბაროსებისადმი, რომლებიც მუხა-
ნათურად დაეცნენ ჩვენს მიწა-წყალს და რომელნიც

¹ აღ. მა შ ა. შ ვ ი ლ ი — „გერმანიაში“.

ჩვენს ხალხს დამონებას უქადიან. ჩვენი ხალხის შურის-
გების გრძნობა გარდაუვალია.

საბჭოთა კავშირი, მთელი მოწინავე კაცობრიობა ცი-
ვილიზაციისა და კულტურის დასაცავად ერთსულოვნად
აღსდგა; საბჭოთა ხალხი გამსჭვალულია გამარჯვების გარ-
დაუვალი რწმენით.

ქვეყანა, რომელსაც სამოქალაქო ომში დაუცავს თავი,
ქვეყანა, რომელიც მშრომელთა მარჯვენას აუშენებია,
ქვეყანა, რომელმაც ათასგვარი განსაცდელი გადაიტანა,
ქვეყანა, რომელსაც დიდი ბელადი მიუძღვის,—ამ ქვეყნის
დამონება არავითარ ძალას არ შეუძლია. ამ რწმენით
არის გამსჭვალული პოეტ მარიკა მიქელაძის ლექსი „სამ-
შობლოსადმი“.

„გადაგვიღახავს ბევრი სიძნელე
კვლავ შევხვედრივართ მზეს და განთიადს,
ჩვენს მზეს ვერაგინ ვერ დაგვიბნელებს
სანამ ბელადის სიბრძნე ანთია“.

სტალინის სახელს უკავშირდება ჩვენი ქვეყნის ყოვე-
ლი მონაპოვარი, სტალინის სახელს უკავშირდება მსო-
ფლიოში პირველი სამშობლოს, თავისუფალი საბჭოთა
სამშობლოს, შექმნა და აღორძინება. ამ აზრითაა შთაგონე-
ბული გ. ლეონიძის გულწრფელი პოეტური სიტყვა, რო-
ცა იგი წერს:

„არ არის ჩვენში მიწის მტკაველი,
შენი ღვაწლი რომ ზედ არ ფეინოს,
არ არის ქვეყნად ხალხის ტკივილი,
შენ რომ გულით არ გეტარებინოს“.

სტალინი და სამშობლო, სამშობლო და სტალინი,—ეს
განუყრელი, უსაყვარლესი ორი, ერთი აზრისა და გრძნო-

ბის აღმძვრელი, სახელებია. სტალინი—ეს ჩვენი სამშობლოს საბრძოლო დროშაა, მისი სიდიადისა და ძალის გამომხატველი. სტალინი!—„ეგ სახელი ჩვენში იმედად ჰხატია“-ო. სტალინის სიბრძნე არის ჩვენი ხალხის გამარჯვების შთაგონების ძალა.

სტალინმა კაცობრიობის საუკეთესო შეილთა მარადიულ ოცნებას ხორცი შეასხა. მან მოიტანა „თავისუფლების დიადი გაზაფხული“. ამ აზრს შემდეგგვარად გადმოგვცემს პოეტი ირ. აბაშიძე:

„იგი ქვეყნების ბედის სარდალი,
კაცთა უკეთეს მიზნის მსახური,
მან მოიტანა ქვეყნად მართალი,
თავისუფლება და გაზაფხული“.

საბჭოთა ხალხი არავის დაუთმობს სისხლით, ბრძოლითა და შრომით მოპოვებულ თავისუფლებას. და ხალხი, რომელსაც დიდი ბელადი სტალინი მიუძღვის, აუცილებლად გაიმარჯვებს. ასეთია რწმენა ჩვენი ხალხისა. ეს რწმენა ნიჭიერად გამოხატა ი. გრიშაშვილმა:

„შენ ერთი დაკვრით გვიჩვენე მარჯვეთ
ის, რაც აქამდე არვის ენახა,
მჯერა, ყოველთვის იქ გავიმარჯვებთ,
სადაც შენა ხარ, სადაც შენა ხარ“.

სტალინი!—ეს სახელი გამარჯვების დროშად წაუძღვა ჩვენს ხალხს სამამულო ომის დღეებში.

„ადგა გმირთ-გმირი სტალინი,
დასძრა მშრომელთა დაშქარი,
წინ ელვის—ხმალი მიუძღვის
ბრძოლებში ნაკაშკაშარი“¹.

¹ ალ. მაშაშვილი — „ბელადის მოწოდებაზე“.

ეს სახელი გადაარჩენს და იხსნის-კაცობრიობას მი-
ხაკის ფერი ქირისაგან. ამ რწმენას გვინერგავს ალ. მა-
შაშვილის სიტყვები:

„ბრძოლა იქნება სასტიკი და უკანასკნელი,
კაცობრიობას გადაარჩენს გმირი სტალინი“,—

ამბობს პოეტი, და მას იმეორებს მთელი ჩვენი საბჭოთა
ხალხი. ამგვარ რწმენას აღვივებს და აფოლადებს სა-
ბჭოთა პოეზია ჩვენს ხალხში:

ქართული ლიტერატურის სახელოვანი ისტორია ნა-
თელი მაგალითია იმისა, თუ როგორ თავდადებით იცავე-
დნენ ჩვენი სახელოვანი კლასიკოსები დედა-სამშობლოს.
ჩვენი მწერლები, სახელოვანი მეომრებიც ყოფილან. ჩვენს
წინაპრებს ერთ ხელში კალამი ეჭირათ, მეორეში კი—გა-
ლესილი ხმალი. კალამსა და ხმალს ერთნაირი გზებით
ხმარობდნენ მტრის შესამუსრად.

ეს სახელოვანი ტრადიცია ახალი თვისებით გადმო-
ვიდა ჩვენს ლიტერატურაში. სამამულო ომის დღეებში
მთელს ჩვენს ხალხთან ერთად ჩვენი მწერლობაც ფეხზე
დადგა სამშობლოს დასაცავად. ჩვენი პოეტები კალმით
თუ იარაღით ხელში იცავენ ჩვენს დედა-სამშობლოს.
საჭოთა პოეტის ერთსულოვან ფიცად გაისმის ალ. მაშა-
შვილის გულწრფელი სიტყვები:

„დაე, დავეცე, ვითარცა ელვა,
ქვეყნად სიბნელის დამამხობელი,
ვეთხოვებოდე მზეს და სიცოცხლეს,
სხივთა სიმების ჰანგთა მპყრობელი,
სისხლით შეღებილ მკერდზე მეფინოს
ჩანკი, შუქივით ჩაუქრობელი,
მხოლოდ ცოცხლობდეს ჩემი სამშობლო,
მისი ლამაზი მთები და ჭალა,

მუდამ ყვაოდეს დროშა წითელი,
ხალხთა ძმოღი და სიმართლის ალად,
თუ არა მაჟულს,—ვის ენაცვალოს
ჩემი ჯანი და სიმღერის ძალა?“.

აღორძინებული, თავისუფალი სამშობლოს უსაზღვრო
სიყვარულისა და თავდადების უქცნობი გრძნობა აღაგზნებს
ჩვენს საბჭოთა პოეტებს. ეს მგზნებარე გრძნობა სამშო-
ბლოს დაცვისა ცხოველმყოფელ ძალად ედება ჩვენს
ხალხს და გამარჯვების რწმენას უნერგავს მას.

ჩვენი ხალხის ბრძოლა სამართლიანია. სამართლიანი
საქმის გამარჯვება გარდაუვალია. ჩვენი ხალხი იცავს თა-
ვის სამშობლოს, თავის დამოუკიდებლობასა და ღირსებას.
ამ ბრძოლაში კიდევ გაიმარჯვებს იგი.

„ხალხის მიწას არვის მივცემთ,
არ დაუთმობთ არც ერთ მტკაველს.
უცხო ჩექმა ვერ გათელავს
წმინდა ყანის ოქროს თაველს;
გავიმარჯვებთ სიმღერებით,
გავახარებთ ისევ მთა-ველს;
ჩვენი ძალის იერიში
რომელ მტერს არ გაათავებს?“,
